

Socrates Brasileiro Sampaio de Souza Vieira de Oliveira ya da kısaca Socrates, tüm zamanların en iyi futbolcularını düşündüğünüzde, aklınıza gelecek ilk isimlerden olmayabilir. Fakat bizim jenerasyonun çocukluk günlerinden hayal meyal kalan, futbolun daha az ticari, daha romantik ve organik dönemine ait önemli bir isimdi.

1982'de Dünya Kupası'nı kazanamayan ama gelmiş geçmiş en güzel, en estetik futbolunu oynayan Brezilya takımının kaptanıydı. Socrates ve ekibi milyonların kalbini kazandı ama kupayı kaybettiler.

Socrates bir futbolcudan çok daha fazlasıydı. Andrew Downie'nin kitabı "Doctor Socrates: Footballer, Philosopher and Legend"ı okuduğunuzda bunu çok daha iyi anlıyorsunuz.

Profesyonel futbol oynarken hem tıp gibi ağır ve özveri gerektiren bir bölümde okudu ve doktor olarak çalıştı, hem de futbolun en önemli isimlerinden biri oldu. Socrates, saha dışında da önemli bir entelektüeldi. Ayrıca aktivist, parlak bir futbolcu olmasıyla da, belki de benzersizdi. Entelektüelliği konusunda ilginç bir örnek vermek gerekirse; kendisiyle röportaj yapmak isteyen Türk gazeteciden Dostoyevksi'nin bir romanında yer alan kahramanın ismini doğru bilmesi karşılığında röportajı gerçekleştirmesiydi. Socrates'in eylemleri sadece bir futbol kulübünü değil, bir ülkeyi dönüştürmeye yardımcı oldu. Diktatörlükten demokrasiye giden o önemli yıllarda Brezilya'ya yardım etti. Parayı ön planda tutup transfer yapmaktansa halkına yardım etmek için evde kalma sözü vererek ülkesini, paranın önüne koydu.

Socrates, takım oyunu ve topluma verdiği önem anlamında bu konuda o dönemki yıldızlardan farklıydı. Şu anki yıldızların çoğuyla muhtemelen kıyas bile edilemez.

Socrates'in sosyal sorumluluk alanında yaptığı çalışmalara örnek vermek gerekirse; 1970'lerde ve 1980'lerde Brezilyalı futbolcular, adeta kariyerleri çalıştıkları kulüpler tarafından kontrol edilen kölelerdi. Socrates, takım arkadaşlarının neden koçların ve yöneticilerin onlardan faydalanmasına izin verdiğini anlayamadı. Bununla birlikte Socrates, Corinthians Demokrasi projesini 1982 yılında başlattı. Hedefi, daha çok kulüp yönetiminde oyuncular için söz sahibi olmaktı. Socrates'e göre; "Corinthians futbolunda ihtiyaç duyulan şey -sadece Corinthians'ta değil, hatta sadece futbolda bile- patron ve çalışan arasındaki boşluğu kapatmaktır." Aynı zamanda efsanevi Corinthians takımında oynadığı futbolu, ülkesi Brezilya'daki mevcut askeri diktatörlüğü eleştirmekten de çekinmedi. Tabii yerleşik düzenden faydalanan güç odaklarını karşısına aldı ama sadece Brezilya'da değil tüm dünyada sevgi ve saygı kazandığı için onu indiremediler. Bu anlamda, kendisinden yüzyıllar önce yaşamış ve ona isim babalığı yapmış olan filozof Sokrates'ten daha şanslıydı. Sokrates'e, gençliği, fikirleriyle kötü etkilediğini kabul etmesi ve pişman olduğunu söylemesi durumunda Atina demokrasisinde verilen idam cezası uygulanmayacaktı fakat Sokrates savunduğu fikirler için bedel ödemeyi tercih etti. Ölümler yanında olan Plato dâhil bir avuç öğrencisine, ağlayarak kendisini meşgul etmemelerini çünkü ölümü incelediğini söylediği rivayet edilir.

Futbolcu Socrates gibi Sokrates de, aşırı bireyselliğe karşıydı. Ona göre gerçek düşünme, diyalog sürecinde ortaya çıkan bir kamusal meseleydi ve kendisi akıl yürütmeyi toplu halde gerçekleştirmek için Atina agorasını (pazar yeri) tercih ediyordu. Sokrates'e göre gerçek düşünme tek başına değil, birden fazla muhatap arasında gerçekleşir. Bu da aslında "diyalektik"ten farklı olarak "diyalog" gerektirir. Çok benzer görüneler de aslında bu ikisi birbirinden çok farklıdır.

Socrates, asla futbolun metalaşmasını istemedi, aşırı detaylı analizleri yüzeysel buldu ve entelektüelleştirmede. Futbolun özüne odaklanıp; konuşulması değil, izlenmesi gereken bir oyun olduğuna inanıyordu. Yatırım, golf ve birçok alakasız gibi gözükken alandaki en üst düzey kişi gibi neyi nasıl yaptığını açıklayamıyordu ve sihirli formüller olmadığını biliyordu.

Tabii başarının tanımı konusunu biraz açmak gerekir. Sadece sonuç önemli diyorsanız; 1982'deki Brezilya başarısız, İtalya ise başarılı. Fakat Cruyff dâhil birçok futbol dâhisine soracak olursanız 1982 Brezilyası, futbol seyir zevkinin tepe noktasıdır. Yeteneklerine nazaran sonuç anlamında en başarılı olan takım ise oynadığı "anti futbol" a rağmen kupa kaldıran Yunanistan'dı herhalde.

Yatırımla ciddi olarak ilgilenen ama futbolu sevmeyenler açısından da burada birkaç mesaj var. Yatırımcıların da hatırlaması gereken en önemli temel kaidelerden biri, başarılı bir stratejinin tek yönlü olmaması gerektiği. Beşiktaş'ın efsanevi hocası Gordon Milne'nin söylediği, "Futbol, aslında nispeten basit bir oyundur" sözü, yatırım alanında da geçerli. Futbolda, yediği golden fazlasını atan takım kazanıyor. Yatırımda da kazandığınızdan azını kaybederseniz yol alıyorsunuz. Şampiyon takımların savunması da en az hücum hattı kadar iyidir. Hatta ikisinden birinin seçilme mecburiyeti olsa, tercihin savunmadan yana kullanılmasının daha

faydalı olabileceğine dair örnekler, tersi duruma nazaran daha fazladır. Paul Tudor Jones gibi dünyanın en başarılı traderlardan birinin, sanılanın aksine vurguladığı konu her zaman savunma yani risk kontrolü olması boşuna değil. Otto Rehhagel döneminde Yunan futbol milli takımın rakiplerine nazaran hücum gücü son derece kısıtlı olmasına ve “anti futbol” yani çirkin futbol oynuyor eleştirilerine rağmen çok büyük oranda savunmasının gücü sayesinde tarihinde bir ilki başararak 2004 Avrupa şampiyonu oldu. Rehhagel döneminde Yunan milli futbol takımının bu savunma ağırlıklı futboluyla altın dönemi yaşaması da tesadüf değil. Asıl olan takımların da yatırımcıların da kendi yapılarına uygun stratejiler geliştirmeleri ve uygulamaları.

Brezilya'nın 1982'deki trajik Dünya Kupası, belki de futbolun gelmiş geçmiş en dramatik anlarından biridir. Brezilya'nın daha önceki bir maçta Arjantin'i mağlup ettikten sonra yarı finale çıkabilmesi için İtalya ile beraberliğe ihtiyacı vardı. Paolo Rossi, İtalya'yı iki kez öne geçirdi, Brezilya iki kere skoru eşitledi. İlginç ve olağanüstü olan, Brezilya hiçbir zaman beraberlik için oynamadı. Yenmeleri gerekmiyordu ama yine de kazanmak için oynadı. Sonuç ise yıkım ve hayal kırıklığı oldu. Socrates, o gün için, "Soyunma odasında büyük bir ıstırap vardı. Bazıları kontrolsüz bir şekilde ağlarken, diğerleri sessizce acı çekti. Yaşananlar karşısında yıkılmış ve güçsüz hissettim" diyordu. Socrates'in kariyeri de müthiş futboluna rağmen kupasız, yani “başarısız” iki Dünya Kupası (1982 ve 1986) ile 1989'da sona erdi. 57 yaşında vefat eden Socrates, kardeşi Sostenes'e göre hiç bulamadığı bir şeyi arıyordu.

Futbolcu Socrates için futbolun nasıl bir sosyal boyutu olması gerekiyorsa ve günümüz yıldızların ters kutbunda yer alıyorsa, filozof adaşı için de akıl yürütme sosyal bir işti. Bugün egemen olan düşünce ise Kartezyen, yani bunun tam tersidir. Soruyu soran zihnin, aynı zamanda yanıtı veren zihinle aynı olması beklenir. Fakat diyaloga değil, bir monologa benzeyen bu düşünce aslında örtük bir şizofreni hali değil midir? Bu, modern çağın şizoid ruh halini açıklamada faydalı olabilir mi? Bu anlayış sanki insan ve doğa ayırmış, ikisi de “maddi başarıya” giden metalaşmış algısının da temelini mi oluşturuyor? Unutmayalım ki şizofreninin de nispeten yeni (Sanayi Devrimi'nden beri görülen) bir akıl hastalığı olduğu söylenmektedir. Neo liberal şizoid çılgınlığının, doğa ve toplum üstünde yarattığı hasarların onarımı başlıyor gibi gözükürken ve trendler yine diyalektik olarak bireyselden toplumsala doğru evrilirken Doktor Socrates, meşhur bandanasına acaba diyalektik değil diyalog gerekiyor yazar mıydı? Fazla uzun olmasa belki de bandanasına, “Doğa ve insanın yok olduğu yerde kupalar kaldıranın herhangi bir anlamı var mı?” yazardı.

UYARI NOTU:

Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti, yetkili kuruluşlar tarafından kişilerin risk ve getiri tercihleri dikkate alınarak kişiye özel sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler ise genel niteliktedir. Bu tavsiyeler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir. Söz konusu rapor belli bir kişiye veya mali durumları, risk ve getiri tercihleri benzer nitelikteki bir gruba yönelik olarak hazırlanmamıştır. Belirli bir getirinin sağlanacağına dair herhangi bir vaat veya taahhütte bulunulmamaktadır. Tüm yorum ve tavsiyeler öngörü, tahmin ve fiyat hedeflerinden oluşmaktadır. Zaman içinde piyasa koşullarında meydana gelen değişiklikler nedeniyle söz konusu yorum ve tavsiyelerde değişikliğe gidilebilir. Size uygun olan yatırım araçlarının ve işlemlerin kapsam ve içeriği uygunluk testi neticesinde belirlenir. Uygunluk testi, yatırım kuruluşu tarafından pazarlanan ya da müşteri tarafından talep edilen ürün ya da hizmetin müşteriye uygun olup olmadığının değerlendirilmesi amacıyla, müşterilerin söz konusu ürün veya hizmetin taşıdığı riskleri anlayabilecek bilgi ve tecrübeye sahip olup olmadıklarının tespit edilmesidir. Bu raporda yer alan her türlü bilgi, yorum ve tavsiye uygunluk testi ile tespit edilecek risk grubunuz ve getiri beklentiniz ile uyumlu olmayabilir. Bu nedenle, uygunluk testi neticesinde risk grubunuz tespit edilmeden sadece burada yer alan bilgilere dayanarak yatırım kararı verilmesi amaç, bilgi ve tecrübenize uygun sonuçlar doğurmayabilir.

Burada yer alan bilgi ve veriler, araştırma grubumuz tarafından güvenilir olduğuna inanılan kaynaklardan derlenmiş olup, doğrulukları ayrıca araştırılmamıştır. Bu nedenle, bu bilgilerin tam veya doğru olmaması nedeniyle doğabilecek zararlardan Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş. ve çalışanları sorumlu değildir. Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş. tarafından farklı bölümlerde istihdam edilen kişilerin veya Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş.'nin ortaklarının ve iştiraklerinin bu raporda yer alan tavsiyelerle veya görüşlerle hemfikir olmaması mümkündür. Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş. ile piyasanın işleyişinden kaynaklanan makul nedenlerden dolayı, Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş. ortakları, çalışanları, yöneticileri ve bunlarla doğrudan ve dolaylı olarak ilişkileri bulunan istihdam ilişkisi doğuracak bir sözleşme çerçevesinde veya herhangi bir sözleşme olmaksızın çalışan ve tavsiyenin hazırlanmasına katılan tüm gerçek veya tüzel kişiler ile müşterileri arasında önlemeyen çıkar çatışması ve objektifliği etkilemesi muhtemel nitelikte ilişkiler doğabilir. Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş., ortakları veya iştirakleri, Sermaye Piyasası Kurulu tarafından yetkilendirildikleri yatırım hizmetleri ve faaliyetleri ile yan hizmetlerini, bu raporda bahsi geçen şirketlere, muhtelif zamanlarda, sunmayı teklif edebilir veya sunabilir. Muhtelif zamanlarda, Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş.'nin, ortaklarını, iştiraklerinin ve işbu kapsamdaki yöneticilerinin, yetkililerinin, çalışanlarının veya temsilcilerinin, doğrudan veya dolaylı olarak, raporda bahsi geçen işlemler, menkul kıymetler veya emtialar üzerinde pozisyonları bulunabilir veya farklı nedenlerle ilgi ve ilişkileri bulunabilir. Söz konusu çıkar çatışması durumlarında Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş., internet sitesinde yer alan Çıkar Çatışması Politikası uyarınca hareket eder. Bu rapor, sadece gönderildiği kişilerin kullanımı içindir. Bu raporun tümü veya bir kısmı Yapı Kredi Yatırım Menkul Değerler A.Ş.'nin yazılı izni olmadan çoğaltılamaz, yayınlanamaz veya üçüncü kişilere gösterilemez, ticari amaçla kullanılamaz.